

VERTINGI IR UNIKALŪS ŽEMAIČIŲ KRAŠTO ETNOGRAFIJOS EKSPONATAI

MUZIEJŲ
METAI 2012

Nuo 1935 m. liepos 12 d. veikiantis Kretingos muziejus yra sukaupęs itin vertingą etnografijos rinkinį. Jame saugoma daugiau negu 6 000 eksponatų. Sukomplektuotos atskirų liaudies buitės grupių kolekcijos: žemės dirbimo, javų nuėmimo ir kūlimo įrankių, gyvulininkystės inventoriaus. Gausiausia – linų pluošto apdorojimo įrankių kolekcija, itin unikali – linų šukuočių, įdomi ir vertinga – žemaičių skrynių, kurios dekoruotos tik Žemaitijos kraštui būdingais elementais, augaliniais ir geometriniais ornamentais, dažytos šiam regionui būdingomis spalvomis. Ornamentika, raizniniais ir simbolika išsiskiria prieverpsčių ir rankšluosčių kolekcija. Įspūdingos rankšluostinės, kurios XX a. pradžioje buvo paplitusios visoje Žemaitijoje. Jos išpuoštos įvairiais drožiniais, ištaipytos spalvingais raštais su augalų, dangaus kūnų, gyvūnijos ir žmonių figūrų motyvais. Iš buitės daiktų yra originalūs dirbiniai iš medžio, ypač beržo, tošies, indai, skirti biriams maisto produktams. Tyrinėtojų ir kitų lankytojų dėmesio sulaukia čia sukaupti seniausi eksponatai, mus pasiekę iš I tūkstantmečio. Tai akmens trinamosios girmos, kurias X a. pakeitė rankinės sukamosios girmos, poros šimtmečių senumo piestos, kuriomis buvo smulkinami grūdai ir kruopos.

Muziejuje gausi žemaitiškų lovatiesių kolekcija. Jose vyrauja raudona, žalia ir juoda spalvos bei tik Žemaitijos kraštui būdingi raštai. Užgavėnių kaukių autoriai – nagingi Žemaitijos krašto meistrai. Jos Žemaitijoje Užgavėnių šventės karnavalų dalyvių buvo naudojamos daugelį metų ir perduodamos iš kartos į kartą.

Parengta pagal Nijolės Vasiliauskienės tekstą

Nuotraukose kairėje ir viršuje – Kretingos muziejaus etnografinės ekspozicijos „Saulės ratu“ fragmentai. Nuotraukos – muziejaus archyvo. Fotografė Roma Luotienė

Kretingos muziejaus etnografinės ekspozicijos „Saulės ratu“ fragmentas. Nuotraukos iš muziejaus archyvo. Fotografė Roma Luotienė

Tekstas parengtas pagal Nijolės Vasiliauskienės informaciją, pateiktą Kretingos muziejaus leidinyje „Saulės taku“ (Kretinga, 2011) ir interneto leidinyje „Kretingos muziejus“ <http://www.kretingosmuziejus.lt>

FROM THE HISTORY

Watermill of Kretinga manor is known from XVI-th century, and masonry was built in 1770-1771, when manor was governed by Vilnius bishop Ignotas Masalskis. Count Juozapas Tiškevičius renewed the mill, on the second floor added fachwerk style and in 1878 equipped first hydroelectric power station in Lithuania and manor's woodworker workshop. During interwar Count's Tiškevičiai oil factory named „Oelit“, also workshops of sweets, honey and syrup functioned here. In 2010-2011 structure of the mill was reconstructed and applied for Kretinga museum exposition of ethnographic collections, in pursuance of project financed by European Union and the Republic of Lithuania „Renovation of Kretinga manor's homestead memorial buildings and their application for tourism“.

ETHNOGRAPHICAL EXPOSITION “AROUND THE SUN”

Kretinga museum (established in July 12, 1935) accumulated especially valuable ethnographical collection - more than 6000 exhibits are stored there. Separate collections of folk groups were completed: tools of earthworks, cereal gathering and thrashing, inventory of stock-raising. The largest collection is tools of flax processing; the unique is collection of flax carding.

Collection of Samogitian chests is very interesting and valuable. Those chests are decorated only with elements typical for Samogitian region, vegetative and geometrical ornaments, and coloured with colours typical for this region. Collection of distaff and towels distinguishes by its ornamentation, imagery and symbolism. Towel-horses were displayed which at the beginning of the XX-th century were popular all over the Samogitia. They were decorated by various carving ways, painted with colourful patterns with motives of plants, celestial bodies, fauna and human figures. Original wooden ware especially from birch, dishes for powdery food. Visitors will be interested in the oldest exhibits known from the I-st millennium - stone frictional quern, which in the X-th century were replaced by manual rotational quern, two century old mortars which were used to mill cereals, make grits. Also collection of coverlets is very large. Its colours - red, green and black and patterns are typical just for Samogitian region. There are centenarian Shrovetide masks, made by skilful participants of Shrovetide carnivals and used from generation to generation. Also in exposition „Around the Sun“ unique ethnographical collections are exhibited for the first time. It occupies area of 200 square meters, 400 units of ware are exhibited here.

Structure of exposition consists of 5 themes: „Awakening of the land“, „Joy and troubles of spring and summer“, „Goodies of the autumn“, „Flax covers, flax dresses, flax makes wedding“, „We live in waiting of light and birth“. While travelling throughout seasons you will familiarize with main works, work tools, household materials, calendar festivals and traditions of our ancestry. Works, festivals, traditions of our ancestry are protected and leading through the way of life – „Around the Sun“ – by saint sculptures: St. Isidore, St. George, St. Anthony, St. Ann, the Virgin.

Dear visitors, while travelling through the circle of seasons you will notify that roots of our ethnical culture seeks the shadowy past. Our ancestors were settled agriculturalists, they shook down with native nature, accumulated much knowledge about movement of celestial bodies and their connection with natural phenomena. Considering that they started and ended agricultural works, celebrated festivals, kept traditions and transferred these traditions from generation to generation.